

RANIA JALAL AL-NAHI

ISLAMSK OMSORGS PRAKSIS

**BARNEPALLIASJON I MØTE MED FAMILIER MED
INNVANDRERBAKGRUNN**

«Etter at jeg ble syk snakket livet til meg på en ny måte.»

-Per Fugelli

Muslimske omsorgstradisjoner og praksiser; Helse og medisin

- Islam har en rik historie med åndelig, helhetlig og eksistensiell omsorg
- Ulike perspektiver og oppfatninger på helse og medisin
- Helsen er den største velsignelsen Gud har gitt menneskeheten.
- Koranen og profeten Muhammad (fvmh) liv og lære inneholder mange referanser til et åndelig og helhetlig helseperspektiv.

(illustrasjonsbilde: "Treatment of the Soul, Healing of the Heart" - Muslim Physicians and their Important Contribution to Mental Health" Folio from an Arabic manuscript of Dioscorides, De materia medica, 1229)

Health and Medicine in the Islamic Tradition

FAZLUR RAHMAN

Foreword by
Martin E. Marty

Islamsk omsorgsarbeid rot i islamsk tradisjon, bimaristan/dar al-shifa

- 600 tallet: Under profetens tid, mobile sykehus
- 800 tallet: Bimaristan (persisk: sykehus) , eller dar-el shifa
- Abbasid Khalifatet, Harun al-Rshid: Bagdad, Damaskus og Kairo: de førmoderne institusjonene i den islamsk verden
- Åpent for alle mennesker
- Ulike avdelinger og behandlingstilbud
- Hygienisk basert på koranen og ritual vask

اللّٰهِي دَرِيغِي نَمَه لَدَاكِي يَا بَنِي

نَافِضَاكِي يَعْنِي اَشْمَا رَقَادَن طَمَاغِنَاك دَاغِنَاك طَرِيقَه سِن بِلْدَرَز
بِلِخَل اِي خَطَاب كِه هَر جَنَاكِه بِر كِشِيه بُو مَرَض خَا دَث اَو تَسَايِكِر لَو تَه صَوَقَا
اِي لَمَكْدَن بَه حَمِي رِيغ عَرَضِي نَدَن يَا غِي رِي نَسَنَه سَبِي نَدَن اِنَس كَر كَر دَر كِر بِي ش
بِرْدَه اَرَقَه خَر زَه كِر نَدَه يَعْنِي اَرَقَه اَو كِر عَا لَو تَه وَ بِرْدَه اَغ دَاخ كَلِس اَز رِنَه
اِي دَسِن وَ بِرْدَه اَغ دَاخ مِي دَه سِي اَز رِنَه اِي دَسِن زِي شُو يِي بِلَه مَرَض نَفِض بُو لَه نَافِض كِلَه

صَوْرَه طَبِيْب وَ شَكْل آت وَ صَوْرَه عَلِيك بُو نَكِر دَر

بَدَنَه خَا دَث اَو لَن سَوِجَلِكِر كَر دَاغِنَاك طَرِيقَه سِن بِلْدَرَز

بِلِخَل اِي خَطَاب كِه بَدَنَه خَا دَث اَو لَن سَوِجَلِكِر صَوَق وَ غَلِيظ وَ نَافِض مَادَه
دَن عَا رِضَا لَو بُو سَكِر كَر دَر كِر بِي شَه اَر ظَا هِر اَو بِلِجِي عَلِي كِه اَوَّل تَقِيَه بَدَن
بِي وَر سِن اَنَدَن صَنَجَه هَر بِي شَر نَك يَعْنِي سَوِجَلِكِر اَز رِنَه بِر لَطِيْفَه اَغ اَو رِسِن
مَر سِن اَغَا جِي لَه بَه زَرَا وَ نِي طَوِي لَه بَه مَد سِي دَاغَلُو يِي لَه يَعْنِي مَر جَك بَاشَلُو
دَاغَلُو يِي لَه اَكِر جَبَا نَلِرِي دَن جِي بِلِر جَل دَاغَلَاك شَكْل كِي بُو زُو دَه دَوَك جَبَان
اِي رِق زِي يَادَه اَو لَمِيَا جَبَا نَك مَادَه سِي اَغَلَه صَكِر وَ قَصَد دَاخ اِي دَسِن

صَوْرَه طَبِيْب وَ شَكْل آت وَ صَوْرَه عَلِيك بُو نَكِر دَر

اللّٰهِي التَّيْبِي نَمَه لَدَاكِي يَا بَنِي

16th century manuscript of the *Al-Tibb al-Nabawi* (Treatise on Prophetic Medicine) created for Ottoman emperor Suleiman the Magnificent

TRO ELLER
OVERTRO?

Islamsk Terminologi, helse, omsorg og medisin

- Helbredelse gjennom koranen er et viktig konsept i islamsk omsorgspraksis, og er nevnt i flere passasjer og vers.
- Muslimer ser på koranen selv som en kilde til helbredelse og inneholder mange vers som gjelder helbredelse og helse.
- I islam har man holistisk tilnærming til helse: hvis en del av kroppen er syk, så er hele kroppen syk. Dvs åndelig, fysisk, psykisk og det emosjonelle henger sammen.
- Koranen nevner ikke medisin, men forestillingen om helse og sykdom blir ofte brukt metaforisk og finnes eksplisitt i flere passasjer i koranen.

Islamsk
tradisjon for
helse og
medisin:
koranen som
helbreder

And We send down of the Qur'an that
which is *healing and mercy for the believers*, but
it does not increase the wrongdoers
except in loss.

{Al-Isra, Ayah 17-82}

QuranicQuotes.com

Islamsk omsorgspraksis

- Islamsk tradisjon for åndelig og helhetlig omsorg rot i Koranen og profetens liv og lære. Det er to hovedord på arabisk som brukes til å definere åndelig og helhetlig omsorg ved sykehusbehandling. Det første er *Shifa* som betyr åndelig helbredelse gjennom bønn og bevisstheten av Allah, og det andre er *Mualija* som betyr (medisinsk) behandling på arabisk.
- Åndelig og helhetlig omsorg er ikke en eksplisitt, men heller en implisitt del av islam. Det er gjennom koranen og væremåten til profeten Muhammed man har fått inspirasjon til åndelig og helhetlig omsorg. Viser til metaforen som profeten Muhammed brukte, som det å være oppmerksom på den åndelige hagen og se alle frø, selv de som ikke viste tegn til vekst. Det vil si å se behovet til alle. De finnes mange referanser til det i Koranen.

- Ifølge islamsk tradisjon er muslimsk omsorgspraksis en implisitt del av islam og har rot i Koranen og profeten Muhammads liv og levemåte. Denne implisitte formen for enhver muslim illustrerte profeten gjennom metaforen «å være en hyrde for alle» (Ra'í). Det har derfor ikke vært naturlig å oppsøke en imam eller muslimsk samtalepartner i en institusjon for åndelig eller helhetlig omsorg. Det er fordi den implisitte delen er en del av den muslimske identiteten, og en integrert av hverdagen. Du skal ta vare på de syke, gamle og gi åndelig støtte gjennom koranen og profetens praksis. (Al-Nahi, 2022)

- Islamsk omsorgsarbeid har en implisitt teologisk begrunnelse som islamsk praksis
- Ifølge islamsk tradisjon anbefales en helhetlig og holistisk tilnærming til mennesket. Det betyr at det psykiske, sosiale, psykologiske og religiøse aspektet rundt helsen henger sammen.
- *Nafs-* (selve, psyken, egoet, frie vilje), nevnt 143 ganger i koranen. «*Man arafa nafsahu fa- kad arafa rabbahu.*»
- *Ruh-* (ånd,sjel), guds ånd, og brukes sammen med ordet *nafakah*, Guds ånd som ble blåst inn i Adam som regnes som kilden til menneskeliv.
- *Qalb-* (hjerte) nevnt over 120 ganger i koranen. Refererer til hjertet som pumper blod, og hjertet som kontrollerer åndelig tilstand, tanker, følelser og bevegelse.
- *Aql-* (intellekt) brukes i islamsk filosofi og teologi til å beskrive individets relasjonelt evne som forbinder mennesket med Gud. Intellekt er det som leder mennesket mot den rette vei. (*Sirat al- mustaqim*)

Islamsk «diakoni» og synet på døden: refleksjoner fra islamsk teologi

- For muslimer flest er døden en forutbestemt og naturlig del av livet.
- Døden markerer overgangen fra en eksistens til en annen evig oppholdssted. Det er tema som går igjen i Koranen.
- I islamsk tradisjon er døden ikke et tabubelagt tema, og muslimer oppfordres til å reflektere over det ofte.
- Livet er hellig og en tillitserklæring fra Gud (Allah).
- For eksempel minnet profeten Muhammed muslimer om å "være i verden som om du er en fremmed eller en reisende"

- Koranen er et viktig holdepunkt i møte med sorg og død.
- Sorg er en mulighet til å reflektere over åndelig og eksistensielle behov.
- Ved død oppfordres muslimer til å ha tålmodighet og tillit til Allah. Men det betyr ikke at man ikke viser sorg og tristhet eller er svake i troen.
- Å besøke muslimer som er syke eller terminale pasienter er en viktig praksis innen islam. Ofte kan nære og fjerne venner og familie komme på besøk på sykehus. Besøkende vil ofte resitere fra koranen og pasienten oppfordres til å gjenta trosbekjennelsen, til å be og vende hodet mot Mekka.

TO VIKTIGE BEGREPER I ISLAMSK OMSORGS PRAKSIS

- *Khidmah* - å tjene. Khidmah kan oversettes til ord som tjeneste eller tjenesteytelse. Begrepet khidmah kan forstås som en form for diakoni. Jesus brukte begrepet diakonos («tjener») om seg selv i Det nye testamentet.
- *Rahma*: Direkte oversatt betyr rahmah barmhjertelig. Den som reflekterer rahmah behandler deg med sympati og medfølelse. Rahmah har flere betydninger. Ordet rahm (livmor) på arabisk stammer fra Allahs navn al-rahman, den barmhjertelige. I tillegg til at familier er forbundet med hverandre gjennom en livmor. Profeten sa i en hadith «ordet livmor kommer opprinnelig fra guds navn al-Rahman»

- Muslimer er mangfoldige. Det er viktig å ha en viss forståelse av religiøse og kulturelle praksiser til muslimer.
- For muslimer flest er troen på at helsen er den største velsignelsen som Gud har gitt oss.
- Møte med livskriser, sykdom og død: Bønn, ritualer, Gud og Koranen er viktige holdepunkter.
- Holistisk og helhetlig tilnærming: psykisk og fysisk sykdom henger sammen.
- En del av «guds plan»: være oppmerksom på hvordan pasienter og pårørende uttrykker og søker mening i livskriser.

MUSLIMER: KOMPLEKS OG SAMMENSATT GRUPPE

- Tradisjoner, verdier og normer som kan påvirke beslutningsprosesser og oppfatninger av helse og sykdom
- Språkbarrierer kan være en utfordring i møte med innvandrerfamilier. Å tilby tolketjeneste og oversettelser av viktig informasjon kan være avgjørende for å sikre at familien forstår diagnosen.
- Respekt for religiøse overbevisninger. Mange innvandrerfamilier kan ha sterke religiøse overbevisninger som påvirker deres syn på liv og død. WHO beskriver blant annet åndelig og eksistensiell omsorg som en del av barnepalliasjon.

- Sorgprosess: ritualer , kulturelle og religiøse praksiser kan påvirke måten sorg eller sykdom bearbeides på.
- Kjønnns - og generasjonsforskjeller: noen innvandrerfamilier kan ha tradisjonelle kjønnns- og generasjonsroller som kan påvirke beslutningsprosesser.
- Tilgjengelighet av helsetjenester : noen innvandrerfamilier kan ha begrenset tilgang til helsetjenester pga språkbarrierer, økonomi eller andre utfordringer. Det er viktig å sikre dem hjelp slik at de får den nødvendige omsorgen.

ETIKK OG MORAL

- Etikk og Moral
- Pårørende i samtale med en imam ikke ønsket at en pasient skulle motta smertelindring ved livets siste fase basert på egne religiøse overbevisninger, noe som er i strid med helsepersonells plikt om å gi forsvarlig og omsorgsfull helsehjelp.

En profesjonsutøver må treffe handlingsvalg som synes rimelig i den situasjonen han eller hun står i, og som ivaretar flere hensyn. Den tredje er møte med den andre skal være faglig og saklig formidlet i den forstand at det er yrkesutøverens faglige kompetanse som ligger til grunn for møtet med den andre.

